

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра граматики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

«*Пересвіт*» 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕМЕТИЧНИЙ ДИСКУРС

Рівень вищої освіти : Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань : В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність : В11 Філологія
Освітня кваліфікація : Доктор філософії з філології
Освітньо-наукова програма: «Філологія»

ОНУ

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Меметичний дискурс». Одеса : ОНУ, 2025. 15 с.

Розробник:

Валерія НЕКЛЕСОВА, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри граматики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри граматики англійської мови
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Ск Олена КАРПЕНКО

Погоджено з гарантом ОНП Філологія

В Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від "28" серпня 2025 р.

Голова НМК ОГ Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від " " _____ 20____ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від " " _____ 20____ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Вечірня форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В11 Філологія Освітня кваліфікація: доктор філософії з філології Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		12 год.	12 год.
		Практичні	
		12 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		66 год.	66 год.
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомити слухачів із меметичними студіями як міждисциплінарною галуззю на філологічному підґрунті, розкрити ключові концепти меметики, охарактеризувати особливості меметичного дискурсу в контексті новітніх філологічних процесів і цифрової комунікації. Курс передбачає аналіз жанрового розмаїття, візуальної риторики, принципів багатомодальності мемів, а також феномену віральності. У центрі уваги – когнітивні, естетичні та культурно-соціальні аспекти мемів, зокрема питання конструювання ідентичності, прояви гумору, форми колективної участі, а також роль мемів у кризових суспільних контекстах. Це дає змогу глибше усвідомити потенціал мемів як засобу громадянського самовираження та участі в медіапросторі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни вбачається надання аспірантам базових лінгвістичних знань, необхідних для вдосконалення самостійної наукової роботи; аналіз вихідних концепцій та методологічних засад сучасних напрямів розвитку меметичної теорії; ознайомлення з особливостями функціонування меметичного дискурсу в умовах цифрової комунікації та нових форм грамотностей; вивчення механізмів формування індивідуальної та колективної ідентичності в межах меметичного дискурсу; критичне осмислення ролі гумору, самоіронії та креативності як складників меметичних практик; оволодіння методами дослідження мемів у кризових суспільних контекстах і розгляд їх як форм громадянської участі та реакції на культурні трансформації; розвиток здатності застосовувати набуті знання в самостійній науково-дослідній діяльності; поглиблення, узагальнення та систематизація теоретичних знань аспірантів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

б) загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей;

ЗК 03. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

в) фахові компетентності:

ФК 02. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх;

ФК 04. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

Програмні результати навчання

ПРН 01. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 02. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 03. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 04. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 06. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН 08. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН 012. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- основи теоретичної бази та термінологічний апарат курсу;
- основні напрями сучасної меметичної науки;
- основну проблематику сучасних меметичних досліджень;
- базові методології досліджень в меметиці;
- особливості культурного ландшафту мемів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **вміти:** застосувати комплексний підхід до наукового філологічного дослідження; визначати оптимальні методи аналізу мови та літератури; використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків; використовувати теоретичні знання у власних наукових дослідженнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Basic Ideas of Memetics

Theme 1. History of Meme Studies. Major Works in Memetics.

Theme 2. Characteristics of Memetic Discourse. The Basics of New Literacies.

Theme 3. Fundamentals of Memetic Participation. Genres of Memes.

Theme 4. Memetic Discourse in the Information Age. The Notion of Virality.

Theme 5. Multimodality of Memes. Visual Rhetoric. Memes Versus Signs.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Aspects of Meme Studies

Theme 6. Cultural Evolution and Memetics. Sociobiology and Its Limits.

Theme 7. Aesthetics in Memetic Discourse. Art and Cultural Logic in Memes.

Theme 8. Construction of Identity in Memetic Discourse. Collective Identity in Onymic Memes.

Theme 9. Humor in Memes: Trolling, Sick Humour, Self-Representation, and Jokes.

Theme 10. Memes in the Troubled Times (Covid-19 Pandemic Memes). Participatory Media and Civic Expression. Criteria of Creativity.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Вечірня форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Basic Ideas of Memetics								
Theme 1. History of Meme Studies. Major Works in Memetics.	12	1	1	10	12	1	1	10
Theme 2. Characteristics of Memetic Discourse. The Basics of New Literacies.	14	1	1	11	14	1	1	11
Theme 3. Fundamentals	7	1	1	5	7	1	1	5

of Memetic Participation. Genres of Memes.								
Theme 4. Memetic Discourse in the Information Age. The Notion of Virality.	7	1	1	5	7	1	1	5
Theme 5. Multimodality of Memes. Visual Rhetoric. Memes Versus Signs.	9	2	2	5	8	2	2	5
Разом за змістовим модулем 1	48	6	6	36	48	6	6	36
Змістовий модуль 2. Aspects of Meme Studies								
Theme 6. Cultural Evolution and Memetics. Sociobiology and Its Limits.	8	2	2	5	8	2	2	5
Theme 7. Aesthetics in Memetic Discourse. Art and Cultural Logic in Memes.	7	1	2	5	7	1	2	5
Theme 8. Construction of Identity in Memetic Discourse. Collective Identity in Onymic Memes.	25	1	2	5	25	1	2	5
Theme 9. Humor in Memes: Trolling, Sick Humour, Self-Representation, and Jokes.		1		5		1		5
Theme 10. Memes in the Troubled Times (Covid-19 Pandemic memes). Participatory Media and Civic Expression. Criteria of Creativity.		1		10		1		10
Разом за змістовим модулем 2	40	6	6	30	40	6	6	30
Усього годин	90	12	12	66	90	12	12	66

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Вечірня форма
Змістовий модуль 1. Basic Ideas of Memetics		
Theme 1. History of Meme Studies. Major Works in Memetics.	1	1
Theme 2. Characteristics of Memetic Discourse. The Basics of New Literacies.	1	1
Theme 3. Fundamentals of Memetic Participation. Genres of Memes.	1	1
Theme 4. Memetic Discourse in the Information Age. The Notion of Virality.	1	1
Theme 5. Multimodality of Memes. Visual Rhetoric. Memes Versus Signs.	2	2
Разом за змістовим модулем 1	6	6
Змістовий модуль 2. Aspects of Meme Studies		
Theme 6. Cultural Evolution and Memetics. Sociobiology and Its Limits.	2	2
Theme 7. Aesthetics in Memetic Discourse. Art and Cultural Logic in Memes.	2	2
Theme 8. Construction of Identity in Memetic Discourse. Collective Identity in Onymic Memes.	2	2
Theme 9. Humor in Memes: Trolling, Sick Humour, Self-Representation, and Jokes.		
Theme 10. Memes in the Troubled Times (Covid-19 Pandemic memes). Participatory Media and Civic Expression. Criteria of Creativity.		
Разом за змістовим модулем 2	6	6
Усього годин	12	12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин	
		Очна форма	Вечірня форма
Змістовий модуль 1. Basic Ideas of Memetics			
1.	Theme 1. History of Meme Studies. Major Works in Memetics.. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	10	10
2.	Theme 2. Characteristics of Memetic Discourse. The Basics of New Literacies. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	11	11
3.	Theme 3. Fundamentals of Memetic Participation. Genres of Memes. Написання доповіді. Підготовка до практичного.	5	5
4.	Theme 4. Memetic Discourse in the Information Age. The Notion of Virality. Проведення експерименту. Підготовка до практичного.	5	5
5.	Theme 5. Multimodality of Memes. Visual Rhetoric. Memes Versus Signs. Аналіз отриманих даних. Підготовка до практичного.	5	5
	Разом за змістовим модулем 1	36	36
Змістовий модуль 2. Aspects of Meme Studies			
6.	Theme 6. Cultural Evolution and Memetics. Sociobiology and Its Limits. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	5	5
7.	Theme 7. Aesthetics in Memetic Discourse. Art and Cultural Logic in Memes. Опрацювання теоретичної літератури.	5	5
8.	Theme 8. Construction of Identity in Memetic Discourse. Collective Identity in Onymic Memes. Підготовка презентації. Підготовка до практичного.	5	5
9.	heme 9. Humor in Memes: Trolling, Sick Humour, Self-Representation, and Jokes. Підготовка доповіді.	5	5
10.	Theme 10. Memes in the Troubled Times (Covid-19 Pandemic memes). Participatory Media and Civic Expression. Criteria of Creativity. Презентація результатів власного експерименту.	10	10
	Разом за змістовим модулем 2	30	30
	Усього	66	66

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)
1.	Coursera — міжнародна онлайн-платформа, що об'єднує курси провідних університетів і компаній. <i>Viral Marketing and How to Craft Contagious Content</i> - Вірусний маркетинг та створення контенту, що швидко шириться https://www.coursera.org/learn/wharton-contagious-viral-marketing#modules https://www.edx.org/learn/memes/davidson-college-how-to-do-things-with-memes?index=product&queryId=c0d23a5c8649d869c4b64317ad5f9a80&position=3 Після завершення курсів надається сертифікат.	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН01. ПРН06. ПРН08. ПРН12.

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень;

практичні: підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, підготовка презентацій, експериментальні дослідження.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей, презентацій, в т.ч. результатів власних досліджень.

Підсумковий контроль: формою підсумкового контролю в рамках навчальної дисципліни є залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	Визначення
1	2	3
90–100	A	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C	Здобувач припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	Здобувач припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E	Здобувач припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	Здобувач продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для поточного контролю

1. What are the main landmarks in the history of meme studies?
2. Dwell on the major works in memetics.
3. Add more information on the key personalities in meme research.
4. Elaborate on the characteristics of memetic discourse.

5. Please, define the term *meme*.
6. Give definition of the term *memetic discourse*.
7. What are the basics of new literacies?
8. Dwell on the fundamentals of memetic participation.
9. Elaborate on the genres of memes.
10. Give examples of the genres of memes.
11. What are the peculiarities of the memetic discourse in the information age?
12. Give definition of the term *virality*.
13. Give examples of the viral memes.
14. Dwell on the multimodality of memes.
15. What are the peculiarities of the memetic visual rhetoric.
16. Add more information on the memes and signs.
17. What is cultural evolution?
18. Please, define the term *sociobiology*.
19. Define the limits of sociobiology.
20. Speak about peculiarities of aesthetics in memetic discourse.
21. Elaborate on art in memes.
22. Elaborate on cultural logic in memes.
23. Give definition of the term *identity*.
24. Dwell on the construction of identity in memetic discourse.
25. Give examples of onymic memes.
26. Elaborate on collective identity in onymic memes.
27. Define the term *humour*.
28. What are the peculiarities of the humor in memes?
29. Dwell on trolling.
30. Dwell on sick humour.
31. Dwell on self-representation.
32. Dwell on jokes.
33. Speak about memes in the troubled times (Covid-19 pandemic memes).
34. Elaborate on participatory media and civic expression.
35. Define criteria of creativity.

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

У ході поточного контролю аспірант може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю аспірант набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль										Загальна оцінка
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Меметичний дискурс».
2. Силабус навчальної дисципліни «Меметичний дискурс».

14. Рекомендована література

Основна

1. Неклесова В.Ю. Відображення національно-мовної картини в онімному ландшафті (на матеріалі української, іспанської, англійської мов) : монографія. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 330 с.
2. Phillips W. This Is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture. The Information Society Series. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2015. 256 p.
3. Dawkins R. The Extended Selfish Gene. Oxford : Oxford University Press, 2016. 480 p.

4. Phillips W., Milner R.M. *The Ambivalent Internet: Mischief, Oddity, and Antagonism Online*. Cambridge, UK ; Malden, MA : Polity Press, 2017. 272 p.

Додаткова

1. Карпенко О., Неклесова В., Карпенко М., Ткаченко А. Онімні меми часів пандемії. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. Житомир : ЖДУ, 2023. № 2(100). С. 171-183. URL: <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/article/view/283733>
2. Ask K. and Crystal A. My Life Is a Mess: Self-Deprecating Relatability and Collective Identities in the Memification of Student Issues. *Information, Communication & Society*. Taylor and Francis online, 2018. Vol. 21 (6). P. 834–50. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369118X.2018.1437204>
3. Bayerl P. S. and Stoyanov L. Revenge by Photoshop: Memefying Police Acts in the Public Dialogue about Injustice. *New Media & Society*. Sage Journals, 2016. Vol. 18 (6). P. 1006–1026. URL: <https://shura.shu.ac.uk/24142/1/Bayerl%2BStoyanov2016-NMS-authorversion.pdf>
4. Boudana S., Frosh P., and Cohen A.A. Reviving icons to death: when historic photographs become digital memes. *Media, Culture & Society*. Sage Journals, 2017. Vol. 39 (8): 1210-1230. URL: <https://doi.org/10.1177/0163443717690818>
5. Cannizzaro S. Internet Memes as Internet Signs: A Semiotic View of Digital Culture. *Sign Systems Studies*. University of Tartu, 2016. № 44 (4). P. 562-586. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/132197888.pdf>
6. Neklesova V., Karpenko M. Memeplexes in the Ukrainian information landscape: an onomastic path. *Onomastica*. Wydawnictwo JAK, Krakow, 2023. Vol. 67. P. 15-38. URL: <https://onomastica.ijp.pan.pl/index.php/ONOM/article/view/450>
7. Shifman L. *Memes in Digital Culture*. MIT Press Essential Knowledge. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2014. 200 p.
8. Shifman L., Levy H., and Thelwall M. Internet Jokes: The Secret Agents of Globalization?. *Journal of Computer-Mediated Communication*. Oxford Academic, 2014. Vol. 19 (4). P. 727–743. URL: <https://academic.oup.com/jcmc/article/19/4/727/4067503>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Meme Studies Research Network. URL: <https://memestudiesrn.wordpress.com/>
- Міжнародна мережа для дослідження мемів.

2. MemeStudies.Org: A Cyberinfrastructure Platform for Meme Studies Research Networks. URL: <https://memestudies.org/> - Кіберінфраструктурна платформа для дослідницьких мереж вивчення мемів